Die Postgebühr bar bezahlt.
Poštnina plačana v gotovini.

Št. 14 (803), leto XVII. — V Ljubljani, 5. 4. 1945. / Preis — cena 2 L

DRUŽINSKI TEDNIK

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 253, tel. št. 33-32. — Račun Pošt. hran. v Ljubljani št. 15.393. — Naročnina: ¼ leta 20 lir

Citiramo Angleže!

Naskok Azije, kakršnega svet še ni doživel. — Anglija je veliko bolj kakor SSSR kriva Titove strahovlade. — Neizogibnost tretje svetovne vojne? — Angleži so v Jalti poteptali pet mednarodnih pogodb

Malokateri narod je tako malo na svojem telesu okusil »blagoslov« boljševizma kakor Angleži. Samo zato more Velika Britanija še danes biti zaveznica Sovjetije, in samo zato so bili še pred nekaj meseci tako redki tisti angleški glasovi, ki so razkrinkavali zločinsko in zverinsko nrav »osvoboditeljskih« sistemov v evropskih državah.

Hvala Bogu: počasi, a vztrajno se to popravlja. Čedalje širši je tudi na Angleškem (in v USA) krog tistih, ki odpirajo ljudstvu oči. Ne pričakujemo sicer od tega nikakršne takojšnje odrešitve. Ostanimo realni, zanašajmo se predvsem nase, ohranimo svojo linijo neomajno in verujmo v končno zmago človeka nad zverjo in duha nad snovjo. Le tako bomo obstali, drugače smo neizogibno zapisani poginu. In v tej veri naj nam bo v izpodbudo zavest, da število tistih, ki enako mislijo kakor mi — da se namreč boljševik ne vojskuje za dostojanstvo in svobodo človekovo, ampak za proletariziranje sveta, to se pravi, za degradiranje človeka na stopnjo živine — da število tako mislečih ljudi od dne do dne narašča tudi v tistih narodih, ki so danes še zavezniki SSSR.

Evo nekaj najnovejših glasov o tem, kaj sodijo trezni Angleži o »odrešilni« vlogi boljševizma in o »koristnosti« Churchillove sovjetofilske politike.

»Truth«

Te dni je londonski obzornik *Truth* prinesel članek A. C. Cherstertona pod naslovom »Azija nas izziva«. Pisec si očitno prav nič ne prikriva nezaslišane nevarnosti, ki grozi vsemu svetu od boljševizacije Evrope. V članku se bere med drugim:

»Bodočnost bo Angliji že pokazala, da ne sme iti nebrižno mimo ‚gigantskega problema Sovjetske zveze'. Zato ima neodvrnljivo dolžnost proučiti ta problem, in sicer v realističnem duhu, ki ne sme popolnoma nič zaostajati za sovjetskim ne glede hladnokrvnosti ne glede okrutnosti. Izprevideti moramo da nima prodiranje rdeče vojske samo namen Nemčijo premagati, temveč da predstavlja to prodiranje invazijo Evrope — naskok Azije, kakršnega svet še ni doživel.

»Nasilstva Džingiskanovih tolp se lado razlagati z nekakšno ‚divjostjo krvi'. Sedanji aziatski naval je pa vse kaj drugega, vse kaj hujšega. Deportacije na debelo, ki jih izvršujejo Sovjeti kamor koli pridejo, so neskončno grozotnejši pojav kakor navadna okrutnost, ker ne izvirajo iz bolnega razuma, ampak iz možganov, ki vidijo v volji lastnega despotizma edini zakon, vse drugo jim je pa tuje in nerazumljivo. Ta zakon veleva, da narod, ki se upre despotovi volji, izgubi sleherno pravico do življenja. Sovjeti so uropali baltiške države in polovico Poljske, a vse tiste prebivalce, ki jim je bila Evropa bližja kakor Azija, so postrelili ali pa odgnali v Sibirijo. Drugo polovico Poljske in Jugoslavijo so pa Sovjetom prislepарili njihovi agenti v Lublinu in Beogradu.

»In ostale balkanske države?« nadaljuje list, mereč očitno nič manj na Grčijo kakor na Romunijo in Bolgarijo. »Tudi te ne bodo mogle več dolgo obstati pred brezobzirnim sovjetskim nasiljem, tistim nasiljem, ki beleži globoke vdore tudi že na Francoskem, Nizozemskem, v Belgiji in Italiji. Naj uspo zdaj še nakleni komunističnih slepарjev na Angleškem, potem.« — ugotavlja Chesterton — »vedimo, da je vse izgubljeno, ker bo vzhod podjarmljen od robotov z vzhoda.

»Pred kratkim se je na Angleškem ustanovila ‚Liga za svobodo Evrope'. Ta liga lahko mnogo koristi, če bo britansko ljudstvo po pravici in resnici informirala o dogodkih v Evropi. Mnogo važnejše je na.« končuje Chesterton svoja izvajanja, »da se ustanovi ‚Liga za svobodo Anglije', ki naj lastni narod imunizira pred korupno propagando in servilno obveščevalno službo.«

»Weekly Review«

»‚Sovjetsko posilstvo nad narodi' je izraz, ki ga britanski tisk ne uporablja, ker je *shocking* (to se pravi, za Angleža nespodoben),« ugotavlja londonski tednik *Weekly Review*«. »Zato tudi,« nadaljuje časopis »večina Angležev ne ve, kako nečloveško divje nastopa Moskva v deželah, ki jih je zasedla rdeča vojska. Še manj pa najbrže vedo, da so ta divjanja samo mejniki na poti do končnega cilja, t. j. do svetovne revolucije. Že Lenin je v svoji avtobiografiji napisal: Svetovna vojna 1914—18 bo prinesla Rusiji komunizem, druga svetovna vojna bo komunizem razširila v Evropi, po tretji svetovni vojni bo pa boljševizem zavladal nad vsem svetom.

»Stalin,« nadaljuje list, »je istih misli. To je dokazal v svojih ‚Problemih leninizma', kjer pravi: Boljševiški režim je samo pogoj za svetovno revolucijo. Spričo vsega tega,« ugotavlja *Weekly Review*, »se v isti meri, kakor sovjetska vojska prodira proti zahodu, tudi razširja akcijsko področje svetovno revolucijo pripravljajoče Sovjetske zveze. Državne meje in imena dežel niso Sovjetov doslej še nikjer ovirale, da se ne bi skušali približati svojemu cilju. Poljska bo natanko tako ‚popolnoma neodvisna' kakor katera koli sovjetska republika. Komunisti v Italiji, na Francoskem in v Belgiji so že vsi dobili nalog, naj izvrše ‚célo delo', da pripravijo pot za dokončno zmago boljševizma v vsej Evropi.«

»Nineteenth Century«

piše v svoji najnovejši številki:

»Česar ni zmogla grška drhal, se je posrečilo Titovim tolpam, namreč doseči popolno oblast v »osvobojenih« delih Jugoslavije. Značilno za sovražno razpoloženje ljudstva proti Titovim tolpam je dejstvo, da jih je v septembru 1944., ko so te tolpe prvič zasedle Beograd in ustoličile tam svojo strahovlado, prebivalstvo pregnalo, vendar so po treh dneh s sovjetsko pomočjo Beograd ponovno zasedli. Potoki krvi, ki so temu sledili, so bili začetek terorja, ki vlada danes v onih krajih, v katerih sta odpravljena zakon in red in kjer vlada Tito po boljševiških metodah.

»Anglija je v veliko večji meri kakor Sovjetska zveza odgovorna za obstoj Titove vlade, zakaj samo z britansko pomočjo in propagandistično podporo je mogel Tito zavzeti Srbijo, deželo, ki komunizem odklanja in vidi v Titu mrzkega in krvoločnega uzurpatorja, tirana in izkoriščevalca. Gnev prebivalstva je tolikšen, da bi moglo priti do narodne vstaje, ki bi uničila Tita z njegovimi tolpami, če bi le-te ne dobile več podpore od zunaj.

»Titove tolpe se ravnajo po znanem boljševiškem načelu, da se mora vojna med narodi izpremeniti v državljansko vojno. Zato so v Jugoslaviji pobile že nešteto ljudi. Tito načrtno iztrebija srbsko elito. Prebivalstvo večjih predelov beži pred to strahovlado v gore in gozdove.

»Po konferenci v Teheranu je vladalo zmotno mnenje, da bo gverilska vojna zadostovala za resno ogrožanje Nemcev na Balkanu. V tej gverilski vojni je Tito Nemcem zelo malo škodil, zato je pa prebivalstvo trpelo tem strašnejše izgube. Hkrati s tem se je zgodilo, da je Velika Britanija prvič v novejši zgodovini zapravila svoj vpliv na Balkanu. Anglija stoji zato pred novimi in usodnimi problemi, ker vojna ne bo obnovila evropskega ravnotežja.«

Beveridge v »Timesu«

»Kdor više ceni trezen čut za realnost kakor meglena načela, mora izprevideti, da nobena mala država, ki bi prišla navzkriž s katero velesilo, ne bo po glasovalnem sistemu, kakršnega so predlagali v Jalti za ‚svět svetovne varnosti', imela — naj bo njena stvar še tako pravična — niti formalno nikakršnega upanja, da bi ji pomagala nova organizacija za ohranitev svetovnega miru, ki jo snujejo USA, Velika Britanija in SSSR.«

Te besede je pred kratkim zapisal v londonskem *Timesu* sir William Beveridge, avtor znamenitega načrta za socialno modernizacijo Anglije (načrta, ki ni našel milosti v Churchillovih očeh in je zato propadel).

»Neizogibna posledica takšnih razmer bo,« je dalje ugotovil Beveridge, »da se bodo male države zatekle v zveze z velesilami odn. da se bodo podredile tej ali oni veliki državi. Ta okoliščina skupaj s tako imenovanimi vplivnostnimi območji, velikanskim oboroževanjem in drugimi starimi triki mora po najkrajši poti pripeljati do tretje svetovne vojne.«

Še enkrat »Weekly Review«

»S podpisom jaltskega dogovora so Churchill, Roosevelt in Stalin ne samo postali zagovorniki nepravičnosti, ampak so tudi prelomili celo vrsto slovesno sklenjenih pogodb. S tem da je britanski parlament odobril jaltsko politiko, je Anglija prenehala biti svobodna država.«

Ta ugotovitev ne izvira od nas. Zapisal jo je londonski tednik *Weekly Review*. List nadaljuje:

»Najhujšo krivico smo storili Poljakom. Vseeno je, ali se govori o Poljski vzhodno od Curzonove črte ali zahodno od nje: vsa dežela je v oblasti NKVD (naslednice GPU).

»Jalta je poteptala ali pa prekršila tele mednarodne dogovore: pogodbo sklenjeno v Rigi leta 1921. (podpis miru med Poljsko in SSSR), anglo-poljsko pogodbo iz leta 1939., poljsko-sovjetsko pogodbo iz leta 1941., pakt združenih narodov iz leta 1942. in anglo-sovjetsko pogodbo iz leta 1942.

»Tolikšne nepravičnosti in protizakonitosti v enem samem uradnem dokumentu, vrhu tega še v takšnem, ki naj bo glasnik bodoče ‚miroljubne' ureditve sveta, morajo alarmirati ves civilizirani svet. Nerazumljivo je,« končuje list, »kako je mogla Anglija tako pozabiti na svojo čast.«

Da se razumemo: citirali smo Angleže! K. B.

Zavezniki med seboj

Amsterdam, 31. marca. Po Reuterjevem poročilu iz Washingtona je zunanje ministrstvo objavilo, da so Združene države odklonile sovjetsko zahtevo, da bi Poljake zastopal na konferenci v San Franciscu lublinski odbor.

Enako je — prav tako po Reuterjevem poročilu — tudi londonska vlada sporočila sovjetski vladi, da mora odkloniti sovjetski predlog, naj povabi lublinsko »vlado« v San Francisco.

Stockholm, 31. marca. Sovjetska vlada je dala razumeti britanski in ameriški vladi, da se je utemeljitev njunega odklonilnega stališča do udeležbe lublinskega odbora na konferenci v San Franciscu, češ da ne vzdržujeta s tem odborom nikakršnih diplomatskih stikov, ne zdi zadostna. Sovjetska vlada se pri tem sklicuje na to, da tudi sovjetska vlada ni protestirala, ko sta USA in Velika Britanija povabili na konferenco več južnoameriških držav, s katerimi nima sovjetska vlada diplomatskih stikov.

Kaže, da bo sanfranciška konferenca precej živahna — če se le gospodje zavezniki ne bodo ustrašili te živahnosti in konferenco (pod tehtno pretvezo kajpada) odložili na manj živahen čas.

Srbska prošnja

Ženeva, 20. marca. Društvo ameriških Srbov je poslalo prezidentu Rooseveltu prošnjo, naj bi zavezniki poslali v Srbijo posebno komisijo, ki naj bi nadzirala svobodo parlamentarnih volitev v Jugoslaviji.

V Združenih državah očitno že vedo, kolikšna »svoboda« vlada v Titovini. Bojimo se le, da bo prošnja ameriških Srbov naletela na gluha ušesa.

Zanimivi ukrepi na Grškem

Ženeva, 29. marca. Atenski dopisnik *Timesa* poroča, da so britanske čete pri svojem prodiranju po grškem ozemlju, ki je bilo dotlej zasedeno po ELASovih oddelkih, pretekli teden dosegle turško, bolgarsko, srbsko in albansko mejo. Britanske čete so ustoličile civilne guvernerje in prefekte. Vendar britanska očiščevalna naloga še ni končana, ker nekatere predele še zmerom strahujejo oborožene tolpe, ki imajo na vesti več množičnih umorov.

Po poročilih iz Ankare so grške čete pričele graditi utrdbe na turški in bolgarski meji.

10 milijonov...

Stockholm, 18. marca. Po poročilu londonskega Reuterja je tiskovni urad poljske vojske objavil statistiko celotnih poljskih izgub v tej vojni, tako vojaških kakor civilnih. Poljaki cenijo te izgube na več ko 10 milijonov ljudi, t. j. 28% poljskega predvojnega prebivalstva. Vpoštevane so vse izgube, prav tako padli in ranjenci kakor vojni ujetniki, internirani in od boljševikov deportirani Poljaki.

Takšno je plačilo poljskemu narodu za to, ker je verjel angleški garanciji: ne samo da so mu Sovjeti s pristankom Londona vzeli pol države, drugo polovico pa pravkar boljševizirajo; zraven plačujejo Poljaki še tolikšen krvni davek, kakor ga v tej vojni še nihče ni plačeval.

USA — GB — SSSR

II. VELIKA BRITANIJA

2*

V to drugo svetovno vojno je šla Anglija samo zato, ker se je Nemčija kot vodilna evropska sila uprla njenemu izigravanju in politiki »ravnotežja«, nikakor pa ne zato, da bi zaščitila ali celó osvobodila kak evropski narod. Pri tem pa je špekulirala — kakor že v vojnah Evrope proti Napoleonu in v prvi svetovni vojni — s tem, da bodo krvaveli zanjo drugi narodi, medtem ko bo ona sama čim bolj varčevala svoje sile, posebno človeške, za čas po zmagi, da bo ostala najmočnejša in s tem spet vodilna sila.

Predvsem naj bi krvaveli tudi v tej drugi svetovni vojni, kakor so v prvi, za britansko politiko Francozi, zakaj močna Francija bi bila Angliji ob koncu prav tako neljuba kakor močna Nemčija. Toda Francija je bila notranje preveč gnila, da bi bila mogla izvršiti tudi zdaj tisto nalogo za svojo »zaveznico« Anglijo, kakor jo je v prvi svetovni vojni. Prepuščena sama sebi, ne le brez človeške, ampak celó tudi materialne pomoči Anglije, je podlegla nemškemu navalu skoraj prav tako naglo kakor malo manj ko leto dni prej prav tako sama sebi prepuščena Poljska.

Ko se je zrušila Francija — pred vsem po krivdi Anglije same — je pa Anglija že iskala nadomestila zanjo v drugih evropskih državah in še zlasti v boljševiški SSSR. Spomladi leta 1941. je nagnala v vojno Jugoslavijo, ne da bi se bila kakor koli pobrigala za to, da ji priskoči na pomoč, ali da ji vsaj zavaruje hrbet z utrditvijo Grčije in pritegnitvijo Turčije. Zakaj če bi bila Anglija zares hotela, Turčija ne bi bila čakala šele na leto 1945., da napove Nemčiji vojno!

S pahnitvijo Jugoslavije v vojno je Velika Britanija speljala usmeritev nemške vojske na Balkan in s tem proč od zahoda, od angleškega otočja. Od tod je pa usmerila nemški pohod še bolj proti vzhodu, proti SSSR, katero je bila medtem podprla pri njenih težnjah po vmešavanju v vojno »buržujskih držav« za svetovno revolucijo boljševizma. Sovjetijo je zaradi pravočasnega nemškega spregledanja položaja potegnilo v vojno prej, kakor si je želela, in nemški sunek proti vzhodu je zmedel vse prvotne Stalinove račune. Korist od tega pa je imela spet Anglija. Propast Francije je postala Angliji ob takem razvoju stvari kar dobrodošla. Treba bi bilo samó, da se razvije vojna med Nemčijo in Sovjetsko zvezo v totalno uničevanje do iztrebljenja, po katerem bi se zrušili po možnosti istočasno obe partnerici: Nemčija in SSSR. V tem primeru bi se končala druga svetovna vojna natanko tako, kakor se je prva: poražena bi bila Nemčija kot nasprotnica in Sovjetska zveza (prej Rusija) kot zaveznica.

Toda Nemčija se ni zrušila pod sovjetskim valjarjem in SSSR se je s pomočjo angleških injekcij in ameriške pomoči izvila iz zloma pred Stalingradom in Kavkazom. Vojna se je raztegnila v nedogled in njeno kolesje je čedalje bolj grabilo tudi Anglijo, ki je prvotno hotela le s svojih otokov udobno opazovati, kako se Evropa uničuje za njene sebične cilje. Napovedovana invazija, zavlačevana v glavnem zato, da bi se izvršila šele tedaj, ko bi bili oslabljeni i Nemci i boljševiki in bi se tako izpremenila v paraden pohod proti Berlinu, se je morala leta 1944. pričeti z vso kruto resničnostjo. Nagnala je Anglijo k temu Moskva s svojimi grožnjami separatnega miru.

Ta grožnja je ostala tudi potem gonilni motiv vse politike Velike Britanije nasproti boljševizmu, kateremu je bila prisiljena dajati koncesijo za koncesijo. Najprej so bile v igri teh koncesij žrtvovane samo tri male baltske države, potem je sledila Poljska, za njo pa po vrsti Romunija, Bolgarija, Jugoslavija, Albanija, Finska in Madžarska. Zaenkrat je Moskva popustila samo v grškem vprašanju. Toda za svojo več ko dvomljivo in negotovo oblast nad malo Grčijo je morala Anglija vreči v boljševiško žrelo deset držav z več ko 100 milijoni ljudi.

Z zvezo z boljševiško Stalinovo satrapijo SSSR je zašla tako ohola in moralnopolitično neskrupulozna Anglija v položaj, v katerem se druži s partnerjem, ki je še mnogo holejši in še bolj moralno-patološki, kakor je sama. Ta partner pozna Anglijo do obisti, zato ga ne more slepiti, kakor je slepila n. pr. Poljsko, Francijo, Jugoslavijo itd., poleg tega pa ima še v Angliji sami svojo peto kolono, ki jo sestavljajo Židje in komunisti, s katero more po mili volji pritiskati na njene odločitve. Za *moral insanity* bolehajoči Churchill se je tako znašel kot najtipičnejši predstavnik albionizma v precepu, ne sme pa tega niti priznati svojemu narodu, ampak ga slepi z lažmi, ki postajajo od dne do dne gorostasnejše. Tako se spričo pomanjkanja moralne sile, s katero bi se mogel še pravočasno odtrgati od zveze s boljševizmom, čedalje bolj zapleta v mreže pogube. Zakaj boljševizem mu ne ruši samo evropskega ravnotežja, ki je življenjski pogoj angleške nadoblasti nad Evropo in s tem nad vsem svetom, ampak mu jemlje in rok tudi še zadnja oporišča na evropski celini, in sicer ne samó dejansko, ampak tudi moralno, kar je še nevarnejše. Istočasno pa gradi njegov bratranec John Bull onstran Atlantika temelje za svojo nadoblast po tistih celinah, na katerih je bil Albion do te vojne neomejen gospod.

Vse to je nagnalo Anglijo Winstona Churchilla, da pada v tako blazno blodilo nezdrave morale, kakor ni še nikoli poprej, kljub vsem mnogoštevilnim temnim madežem svoje zgodovine. Višek je dosegla ta nemorala v izdaji vzhodnih in jugovzhodnih evropskih narodov, najbolj pa v izdaji Poljske. Zaradi nje je šla Anglija formalno v sedanjo vojno. S poroštvi, ki jih je dala Poljski, je je nagnala v spopad z Nemčijo in zakrivila s tem vso tragiko njene in evropske usode teh zadnjih šestih let. Garantirala je nedotakljivost njenih meja, garantirala je njeno suverenost in garantirala njeno popolno povojno obnovitev — ter vse troje izdala.

In angleško ljudstvo, angleški narod? Naj odgovori na to vprašanje namesto nas Anglež William Joyce. Na vprašanje, kako da angleški narod ne čuti moralnih dolžnosti nasproti poljskemu narodu, pravi Joyce:

»Angleži se ne zavedajo prav nobene moralne odgovornosti nasproti kateremu koli Evropcu ali evropskemu narodu. Angleški narod sploh nima občutka odgovornosti nasproti Evropi, o kateri misli velika večina Angležev, da je celina trajnih nemirov, obljudena po celi vrsti različnih in manj vrednih narodov, ki se poslužujejo nerazumljivih jezikov in kažejo vsi znake nekakšnega razpadanja. Anglež je prišel vedno kvečjemu le do Pariza in ne dalje. Angleške predstave o zemljepisu so zelo šepave.«

In dalje:

»Angležu Evropci niso polnovredni ljudje. Anglež se zdi samemu sebi vzvišen in edinstven. Njegovi odnosi do Evrope se ravnajo po predstavi, kako je mogoče to ali ono evropsko deželo gospodarsko eksploatirati.«

Potem:

»Angleško ljudstvo pa na drugi strani tudi res ne ve, da je Churchill žrtvoval staro angleško politiko evropskega ravnotežja boljševizmu. Politična klika, ki je zagrešila to izdajo, se seveda ne bo potrudila, da bi prikazala ljudstvu njene nasledke take, kakršni so. Če bo pa angleški narod nekega dne spoznal, da nima v Evropi sploh nobenega vpliva več in da tudi o politiki izmozgavanja ne bo več moglo biti govora, bo strahotno razočaran. Že zdaj pričenjajo mnogi Angleži slutiti in se bati, da bodo grozote ‚osvobojevanja' in zločini, ki se izvršujejo v imenu angleškega naroda, zrušili še zadnje ostanke angleškega prestiža na kontinentu. Če pa Anglež niti tega še ne ve, da nič ne ve, potem ne moremo pričakovati od njega, da bi kmalu razumel četudi zelo vidne dogodke in jih še pravilno ocenil.«

Približno isto pravi K. Bewley:

»Angleški človek, ne samó plemenitaš, je prepričan, da sestavljajo ostali svet podrejeni ljudje, nasproti katerim se sme posluževati vseh sredstev in načinov izkoriščevanja.«

V tem pa je prav drčanje Anglije v pogubo po lastni krivdi, katero je tako preroško napovedoval že Arndt v svoji pred skoraj 140 leti napisani knjigi »Der Geist der Zeit«. Ali se bodo mogle še pravočasno najti v angleškem narodu zdrave sile, ki bodo zaustavile to drčanje v pogubo vsaj še tik pred prepadom? Nedvomno je, da bi se še utegnile najti, saj nekaj znakov treznjenja je mogoče opaziti, če ne bi bilo v ozadju na delu dveh usodnih razdiralnih sil: židovstva in komunizma. Obe ti sili zavzemata v Angliji prav zdaj čedalje večji razmah ter pripravljata z roko v roki kakor dve sestrinski internacionali grob tudi angleški moči in veljavi.

Njuno delo naj pokaže tretje poglavje te razprave.

* Gl. prvi članek v prejšnji številki *Družinskega tednika*.

Slovenci, Slovenke!

Prezident general Rupnik je za veliko noč poslal svojim rojakom naslednje velikonočne čestitke:

Sin božji je moral trpeti in je moral biti križan, da je smrt premagal in vstal ter tako vsemu človeštvu odkupil upanje, da trpljenju sledi poveličanje. Božji Zveličar je s svojim vstajenjem izpričal in blagoslovil pravi smisel trpljenja.

Z živo vero v tega Boga-človeka je slovenski narod dojel smisel svoje trpeče zgodovine in se ohranil do dandanašnjih dni.

Zato so bili, so in bodo velikonočni prazniki za naš narod dnevi najbolj doživete pobožnosti in iskrenega praznovanja, povezanega z upanjem v rodovitno prebujenje matere zemlje.

Z idejno podkovanostjo vere v Boga, ki so ga lastni bratje razpeli na križ, da je smrt premagal in zablestel v vstajenju, praznuje naš narod letošnje praznike Vstajenja sredi viška boja za biti ali ne biti s satanizmom istega rodu, ki je opljuval, izdal, bičal in križal Dobroto, Pravico in Poštenje. Z globoko dojetim smislom za pomen teh praznikov doživlja te dni slovenski narod skrivnost upanja — na križu, kamor so ga razpeli lastni bratje, da v veri okrepljen prestane svoj veliki petek in vstane v sijaju srečne bodočnosti rasti, procvita in napredka v tvornosti bratske ljubezni, ki jo bo ožarjala s krvjo tisočev nedolžnih odkupljena svoboda.

Rojaki in rojakinje!

K vsem, prav vsem hitijo prav posebej te simbolične dni moja topla čustva in srčne želje za slehernega izmed vas. V svojih voščilih za lepe velikonočne praznike bi rad priklical poživljajočo tolažbo vsem trpečim in blagoslov božji vsem, ki delajo in se trudijo za obstanek slovenske narodne skupnosti.

Moja najbolj vroča želja je, da bi prav vsi zvesti Slovenci opustili vsa morebitna nerazumevanja in vse druge, v primeri z blaginjo naroda drobcene interese in združili vse svoje sile za svojim domobranstvom v enotno pripravljenost in skupni udar vseh Slovencev po komunizmu, ki prihaja v znamenju smrti.

Potem naš veliki petek ni bil zastonj!

Potem bo naš mali narod doživel svoje poveličanje in vstajenje svobode na častnem mestu med — v krvi in ognju preizkušenimi narodi nove Evrope.

To vam, dragi rojaki in rojakinje, ob letošnji Veliki noči želi

Vaš
general RUPNIK

Dnevno povelje

generalnega inspektorja Slovenskega domobranstva za Veliko noč

SLOVENSKI DOMOBRANCI!

Z nastopajočim pomladnim prebujenjem življenja obhajamo spomin zmage nad smrtjo, zmago Dobrega nad zlim, spomin vstajenja Odrešenika človeštva.

Za bogaboječi in Bogu vdani mali slovenski narod je bil praznik Velike noči vedno globoko občuteni praznik upanja in tolažbe.

V težkih časih, ki jih preživljamo, nam je praznik Vstajenja še bolj simbol naše vere v zmago Pravice, Dobrote in Poštenja. V trdni veri v od smrti vstalega Zveličarja dobiva svoj pravi smisel naša vera v zmago resnične slovenske miselnosti nad tujo zablodo satanskega boljševizma. V tej veri je postavljen tudi naš granitni ideološki temelj pripravljenosti za neodjenljivo borbo s komunizmom do njegovega uničenja, ko bo zablestelo vstajenje slovenskega naroda v vsej sreči in lepoti prav tako neodjenljivega dela za blaginjo in napredek vseh Slovencev, ki verujejo v to, za kar se borimo in kar daje slovenskemu značaju pristno svojskost:

BOG, NAROD, DOMOVINA!

V tem smislu želim vsem častnikom, podčastnikom in vojakom Slovenskega domobranstva za praznike zmagujočega Boga mnogo tihega veselja in sreče junaške, ki naj jo blagoslavlja vstali Bog Dobrote, Pravice in Poštenja, za kar se borimo, se bomo borili v vseh okolnostih in bomo tudi zmagali, kakor resničen je Bog, čigar redu je židovski boljševizem napovedal boj.

Zato, domobranci, strnite sile! Ojeklenite svoje vrste, ker je od vas edinih, ki boste nekoč imenovani najboljši Slovenci, odvisna zmaga in lepša bodočnost slovenskega naroda v svobodi! Utrjujte svoje prepričanje, svojo pripravljenost, disciplino, vzdržljivost in enotnost, ker je v tem obsežena naša zmaga nad boljševizmom in s tem v vsem, zakaj boljševizem je edina ovira na naši poti v zasluženo in pravično srečo naše bodočnosti.

Boljševizem pa bo končno podlegel tako zatrdno, kakor resnično je Bog premagal smrt! In prav tako resnično bo vstal in živel naš narod! Dajmo mu svoje zedinjene sile na razpolago v zvestem izpolnjevanju svojih domobranskih dolžnosti!

Domobranci, zdravo!

Generalni inšpektor
general RUPNIK

Prezidentova zahvala

Iz kabineta prezidenta Pokrajinske uprave, dne 3. aprila 1945.

Gospod prezident general Leon Rupnik je za praznike Kristusovega vstajenja prejel iz javnih in zasebnih krogov, posebej pa iz vrst naših hrabrih domobrancev tako veliko število voščil in izrazov vdanosti, da se spričo drugega nakopičenega dela ne more vsakomur posebej zahvaliti. Zato uporablja to mesto, da vsakemu posamezniku, ki se ga je te dni spomnil, izrazi svojo doživeto zahvalo, ki v mnogočem pomeni zanj tudi zadolžitev, katero bo skušal z vsemi svojimi močmi izpolniti.

Po naročilu prezidenta
osebni tajnik:
dr. Kociper s. r.

notranje poslovanje v teh podjetjih vrši ob času, ko ni prometa za stranke, t. j. med pol 11. in 16. po dogovoru.

Odločba. Šef Pokrajinske uprave, komisar za cene za ljubljansko pokrajino je odobril Poštni hranilnici v Ljubljani sledeče najvišje cene za: Navadne položnice 1 kos 0.25 lir, pri naročilu preko tisoč kosov vsak nadaljni kos 0.20 lir; davčne, opominske in splošne položnice 1 kos 0.35 lir, pri naročilu preko tisoč kosov vsak nadaljnji kos 0.30 lir; čekovni zvezek (50 obrazcev) s takso 1 kos 50 lir; čekovni zvezek (50 obrazcev) brez takse 1 kos 25 lir; čekovne nakaznice 1 kos 0.50 lir; kuverte z naslovom Poštne hranilnice za 100 komadov 1 kos 35 lir.

Opozorilo. Zaznalo se je, da se neke osebe neupravičeno predstavljajo kot pooblaščenci Socialne pomoči in nabirajo prispevke za bombardirance. Da se preprečijo zlorabe, prosimo, da nabiralce prispevkov za Socialno pomoč legitimirate, brezvestneže pa izročite policiji. — Socialna pomoč.

Stanovanja za oškodovance po vojnih dogodkih. Kot je bilo že objavljeno, manjka mnogo stanovanj za družine, oškodovane ob letalskih napadih. Ker hišni lastniki in najemniki kljub pozivom niso prijavili prostorov, ki bi jih lahko odstopili, je na novo ustanovljena tričlanska komisija za rekvizicijo stanovanj v torek 3. aprila pričela s pregledi stanovanj po mestu. Vsa stanovanja, ki niso dovolj zasedena, bodo rekvirirana in dodeljena oškodovancem po vojnih dogodkih. Hišni gospodarji in najemniki lahko sami naznanijo nezadostno zasedena stanovanja pri stanovanjskem uradu na magistratu in tam sporoče tudi želje, katerim oškodovancem naj bi se njihovi prostori dodelili.

Pravice obiskovalcev kinov ob prekinitvi filmske predstave zaradi alarma so po najnovejši odredbi Der Deutsche Berater in Laibach, Amt Propaganda, Presse und Kultur, naslednje: Odredba z dne 26. oktobra 1944 se ukinja; če je filmska predstava ukinjena zaradi alarma, se vstopnina ne vrne; obiskovalec kina nima nobene pravice do druge predstave.

Šef Pokrajinske uprave je določil nov obratovalni čas v trgovini, obrti in industriji. Določbe so stopile v veljavo 2. aprila in so jih prizadeti lahko razbrali iz dnevnega časopisja.

Nove znamke. Na veliko soboto so začeli po ljubljanskih poštah prodajati nove znamke Ljubljanske pokrajine. Zaenkrat je dana v promet samo znamka zelene barve za 1 liro s sliko ljubljanskega gradu. Znamke so prav okusno izdelane v bakrotisku, le zobčanje je bolj slabo. Znamk je dovolj, ne razumemo pa, zakaj pošte ne smejo prodajati celih pol, ampak raztrgane samo na polovico.

Na velikonočni ponedeljek pred 50 leti, ali po datumu natančno 14. aprila 1895, je Ljubljana doživela grozen potres. Porušenega je bilo večina mesta, na razvalinah pa je nastala sedanja Ljubljana.

Obreda umivanja nog na velikonočni četrtek v ljubljanski stolnici so se udeležili naslednji starčki: Tomaž Seliškar, star 88 let; Jurij Štefan, star 87 let; Alojzij Lukner, star 84 let; Rudolf Soklič, star 84 let; Ivan Petač, star 82 let; Franc Možina, star 82 let; Jožef Šušteršič, star 80 let; Tomaž Kalan, star 80 let; Janez Kastelic, star 80 let; Anton Brandstäter, star 77 let; Mihael Predanič, star 76 let in Radivoj Pirc, star 73 let. Skupna starost starčkov znaša 973 let.

Ambulanca interne klinike zopet posluje počenši od 1. aprila vsak delavnik od 7. do 8. ure zjutraj. Obiski za bolnike so dovoljeni trikrat tedensko, in sicer samo od ½18—18 ob sredah, sobotah in nedeljah.

Zastrupitev s smodnikom. Pretekli teden je umrl za posledicami zastrupitve s smodnikom 5letni Anton Intihar, sin kolarja na Gradišču pri Blokah. Dečka so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer mu pa tudi niso mogli več pomagati. Starše opozarjamo, da pazijo na svoje otroke, posebno še na to, kaj dajejo v usta.

Knjige za Idrijo. V nabirko knjig za Idrijo je prispevala tudi Akademija znanosti in umetnosti zbirko znanstvenih knjig. Mnogo knjig so prispevale tudi ljubljanske knjigarne.

Novi nemški bankovci. Nemška državna banka je dala v promet nove bankovce po 10, 20, 50 do 1000 RM v poenostavljeni opremi. Novi bankovci so podobni dosedanjim, imajo pa nov vodni tisk in so brez številke serije na zadnji strani. Novi bankovci po 20 RM imajo vtiskane alpske motive.

Pomagajte svojim bližnjim! Dr. Rainer, Gauleiter za Koroško, je izdal poziv vsem lastnikom kakršnih koli prevoznih sredstev, da v sedanji prometni stiski sprejmejo rojake v vozila. Potniki, ki se žele peljati, bodo dajali znake z rokami, vožnje pa se morajo omejiti samo na najnujše primere, ki so v zvezi z vojno.

ALI JE IVARSEN SAMOMORILEC?

KRIMINALNA ZGODBA

Napisal Jo Hanns Rösler

»Dajte mi zvezo s komisarjem Bergströmom!«

Ravnatelj hotela je nestrpno čakal pri telefonu. Preteklo je pol minute.

»Se je kaj zgodilo?« je vprašal neki glas.

»Je tam komisar Bergström?«

»Da.«

»Tu hotel Gaden. Neki hotelski gost se je ustrelil. Ali bi nam mogli koga poslati?«

»Bom prišel sam.«

Nekaj minut nato, ko je hotel stopiti komisar Bergström v sobo, kjer je ležal mrtvec, mu je prišel naproti z druge strani hodnika neki majhen, starejši gospod.

»Dovolite... jaz sem zdravnik...«

»So vas poklicali?«

»Slučajno stanujem v hotelu.«

»Je že star gost našega hotela,« je potrdil ravnatelj, »v prvem razburjenju sem ga prosil pomoči. Bilo je žal že prepozno.«

Zdravnik je prikimal: »Smrt je nastopila pred petimi urami. Strel v glavo. Orožje je ležalo poleg postelje. Dovolite še — moje ime je Trygvald.«

Komisar ga je pozorno pogledal.

»Ali ste v sorodu z lastnikom Truygvaldovega sanatorija?«

»Jaz sem ustanovitelj in vodja tega zavoda.«

Bergström mu je podal roko. »Veseli me, da sem vas spoznal, gospod doktor,« je rekel, »že mnogo hvale sem slišal o vašem morfijskem institutu.«

»Zelo ste ljubezniv!...«

»Ali vas smem prositi, da bi prisostvovali preiskavi?«

»Prosim, na razpolago sem vam.«

Vsi trije gospodje so stopili v sobo.

»Ste poznali gosta?«

»Prišel je šele snoči pozno ponoči in se vpisal z imenom Hansen. Ko sem hotel pred kake pol ure obvestiti njegovo rodbino, sem spoznal, da sta naslov, kakor tudi mali kraj, ki je vpisan na prijavnem listu, nepravilna in da tam ne poznajo nobenega Hansna.«

Komisar Bergström je ogledoval mrtveca.

»In vi mislite, da gre za samomor?« Zdravnik je prikima.l

»Nedvomno. Strel je bil smrten. Rob rane je ožgan, kar dokazuje, da je strel oddan iz neposredne bližine. Orožje je ležalo pri postelji, in en naboj je manjkal. Tudi kaliber je isti. Enako kažejo ostale okoliščine na samomor, soba je bila zaklenjena, oddaja napačnega imena...«

»In njegova prtljaga?«

»Samo ta kovčeg.«

Kovčeg je bil nov, poznalo se mu je, da je prvič v rabi. Bil je prazen in na njem ni bilo ničesar, iz česar bi se dalo sklepati na lastnika. V žepih obleke ni bilo niti pisma niti kakšnih drugih papirjev. Ura je bila brez monograma, enako mrtvečevo perilo.

Komisar Bergström se je začel odpravljati.

»Napravil bom par posnetkov, mogoče se bo kdo javil, ki ga pozna. Dr. Trygvald, izstavite mrliški izvid.«

»Kakor želite.«

»Potem ne bo ovire, da se opravi čez dva dni pogreb. Zbogom, gospodje!«

Stockholmski večerniki so objavili na naslovni strani poročilo o zagonetnem samomoru v gadenskem hotelu in dve sliki neznanca. Bilo je malo pred deseto uro, ko se je pri komisarju Bergströmu najavila neka mlada dama.

»Prihajam v zadevi Ivarja Ivarsena.«

»Bankirja?«

»Da. Bila sem njegova zaročenka.«

»In kaj se je zgodilo?«

»Grozno slutnjo imam... Mislim...«

»No?«

»Ko sem videla slike v časopisih... Ivar je včeraj izginil...«

Komisar Bergström je vstal.

»Mislite, da ste spoznali Ivarsena?«

»Motim se! Moram se motiti! Bilo bi preveč strašno!«

»Zelo malo ljudi pozna Ivarsena,« je rekel Bergström, »saj veste, da se ni maral kazati v javnosti. Zato vas moram prositi, kakor mi je težko, da greste z menoj k mrtvecu.«

Pritrdila je. Nekaj minut nato sta stala pred krsto. Bergström jo je prijel za roko in ji pomirjujoče govoril. Potem je odgrnil belo ruto.

»Ivar!« je kriknilo dekle.

»Je zanesljivo on?«

»Da.«

Ihtenje je pretresalo njeno telo in ko jo je Bergström spravil nazaj v voz, je še vedno jokala.

»Ali poznate vzrok njegove smrti?«

»Imel je skrbi,« je priznalo dekle, »pred tremi dnevi mi je pripovedoval o tem. Velika vsota je na neznan način izginila. Naznanilo na policiji bi uničilo sloves njegove banke. Zato ni prijavil in je rajši sam iskal...«

Bergström je vzel neki spis in omare.

»K nam naj bi bil prišel,« je rekel, »mi smo informirani o zadevi in poznamo tudi storilca. Banka je bila uničena, šlo je za deponiran denar. Bilo bi torej boljše, če bi se bil nam zaupal.«

»Tudi jaz sem mu svetovala, toda on je še vedno upal.«

»Ali vam je znano, da je za jutri določena preiskava banke?«

»Ne.«

»Ivar Ivarsen je moral vedeti. Izbral si je smrt.«

Mlada dama se je dvignila.

»Ali smem oditi?« je vprašala.

»Še enkrat vas bomo morali prositi, da nam boste potrdili osebnost mrtveca,« je rekel Bergström. »Potrebujemo še eno pričo — ali nam morete še koga imenovati, ki je poznal Ivarsena.«

»Moj brat. Bil je Ivarsenov tajnik.«

Ogled mrtveca je bil v veliki dvorani policije. Vodja Trygvaldovega sanatorija je bil vabljen kot priča, enako Regina, nevesta umrlega, in njen brat Sven. Računali so, da bo razprava trajala samo nekaj minut, ker je šlo za neizpodbiten samomor in je treba po zakonu izpolniti samo predpisane formalnosti.

Regina in njen brat Sven sta še enkrat potrdila osebnost mrtveca. Izjava dr. Trygvalda ni prinesla nobenih novosti. Tedaj je vstal Bergström.

»Želel bi zadati dr. Trygvaldu še eno vprašanje,« je rekel.

»Prosim.«

»Koliko ur, gospod doktor, je bil umrli že mrtev, ko ste prišli vi k njemu?«

»Pet, največ šest ur.«

»Ste ga točno pregledali?«

»Da, seveda.«

»Jaz sem dal mrtveca uro poznejše enkrat pregledati po našem policijskem zdravniku. Našel je nekaj bistveno drugega. Smrt je bila nastopila že pred dvema dnevoma.«

»Toda...«

»In ne od strela.«

Regina je planila kvišku in prepadeno zastremela v Bergströma.

»Mrtvec je umrl za zastrupljenjem z morfijem,« je nadaljeval Bergström, »dva dni prej. Trygvald, preden ste ga prepeljali iz svojega sanatorija v hotel in hoteli s pomočjo strela v glavo prikazati samomor.«

»Nisem ga ubil!« je zavpil Trygvald.

»Tega tudi nisem trdil. Bolnika ni bilo več mogoče rešiti, storili ste vse, kar je bilo v vaši zdravniški moči. Ko je bil pa mrtev, se niste pomišljali sprejeti za svoja raziskovanja od Ivarja Ivarsena znesek 30.000 kron.«

Predsednik sodišča je prekinil.

»Komisar Bergström,« je rekel, »tu mora biti pomota. Mrtvec je vendar Ivar Ivarsen!«

»Ne, ni Ivar Ivarsen!«

»A vendar...«

»Ivar Ivarsen živi.«

»To ni res!«

»Vprašajte njegovo nevesto,« je rekel Bergström in se obrnil k Regini, »stvar je bila izvrstno zamišljena, poneverba je bila temeljito pripravljena. Imeli smo dovolj vzroka, da smo opazovali že dalje časa Ivarsenovo banko, ker so nam bile znane razne nerednosti. Izvedeli smo tudi o njegovih obiskih v trygvaldovem sanatoriju. Če bi bil torej Ivar Ivarsen onti, ki je ležal v hotelski sobi, bi ga bil moral Trygvald spoznati.«

Zdravnik se je dvignil, bel kakreda.

»Priznam.«

»Ste dobili od bankirja ček?«

»Da. Drugače bi bil moral zapreti svoj institut.«

»In mrtvec?«

»Eden od mojih bolnikov, ki mu ni bilo več rešitve. Imel ni nobenih sorodnikov. Ko je nato kljub mojemu prizadevanju umrl...«

Regina se je sunkovito dvignila.

»Molčite vendar!« je zavpila.

»Boljše je tako,« je rekel, »drugače ne bi nikdar našel miru. Ivarsen živi. Odpotoval je, z namenom, da se nikdar več ne vrne v Stockholm.«

Bergström se je obrnil k Regini.

»Ste včeraj kupili listek za Göteborg?«

»Kako...«

»Vožnjo si lahko prihranite. Ivar Ivarsen je že na poti v Stockholm. Pred eno uro so ga v Göteborgu aretirali.«

Osebne vesti

Poročil se je:

V Ljubljani: g. Slavko Štrukelj, član Opere, in gdč. Božena Abramova; g. Janez Hočevar, gradbeni delovodja, in gdč. Zinka Tinta.

Čestitamo!

Umrli so:

V Ljubljani: Viktor Rožič; Hinko Bezgovšek, namestnik ravnatelja Prve hrvatske štedionice, podružnica Ljubljana; Zorka Bezgovškova; Josipina Češnovarjega, posestnica in gostilničarka; Ivana Bajčeva; Marjeta Marinkova, posestnica; Marija Perevškova, vdova po poštnem pismonošu; Marjeta Novakova, upokojenka tobačne tovarne; Antonija Novakova, vdova po višjem šolskem nadzorniku; Anton Beve, torbar; Ludvik Krajnik, uslužbenec drž. žel. v p.; Alojzija Polarjeva; Verica Lamovškova; Jera Janežičeva; Egidij Jeras, posestnik; Lea Ogrinčeva; Ivan Novak, ključavničar; Roza Majcenova; Marija Tavčarjeva; Franja Češnovarjeva hišna posestnica; Franc Avgustin, fin. nadpesnik v p.; Karlo Kressl, telefonist mestnega poglavarstva; Ivan Rutar, višji kontrolor drž. žel. v p.

Naše iskrene sožalje!

Žalna svečanost za dr. K. Messiner-jem

26. marca je kot žrtev podlega komunističnega zločina padel vodja pravnega oddelka pri nemškem svetovalcu v Ljubljani dr. Kurt Messiner.

29. marca je njegovo truplo počivalo na katafalku v palači Pokrajinske uprave, kjer se je izvršila tudi žalna počastitev spomina dr. Messinerja. Svečani počastitvi so prisostvovali prezident general Rupnik, SS-Brigadeführer Harm, ki ga je poslal SS-Obergruppenführer General der Waffen-SS u. Polizei Rösener, upravni svetovalec za Ljubljansko pokrajino dr. Doujak ter predstojniki vseh nemških in slovenskih upravni oblasti v Ljubljani.

Ob katafalku, kjer je bila postavljena častna straža, je bilo položenih mnogo vencev. Potem, ko je nemška vojaška godba odigrala žalni koral, je spregovoril Landrat dr. Doujak. V lepem nagovoru je očrtal življenje, delo in značaj pokojnega dr. Messiner-ja.

Po govoru dr. Doujak-a je zaigrala godba nemški himni, s čemer je bila žalna svečanost zaključena.

Pokop žrtev komunističnega zverinstva v St. Vidu

Pred nedavnim so našli nad Goričanami pri Št. Vidu že nad leto dni stare grobove žrtev Šentvidčanov, ki so jih ubili in tamkaj pokopali komunistični tolovaji.

Zdaj so te žrtve odkopali in prepeljali v Št. Vid, kjer je bil v torek, pretekli teden slovesen pogreb. Udeležilo se ga je veliko število ljudstva iz bližnje in daljne okolice.

Pokopali so: Pepeta Kregarja, Jožeta Kregarja, Pepeta Cvrtnika, Mihaela Duhovnika, Alojzija Skalarja, Pavla Skalarja, Karla Erjavca in Franca Erjavca.

Pri pogrebu je spregovoril žrtvam v slovo dr. Hochsteiner, ki je v klenih besedah povdaril pomen teh žrtev, 8 šentviških občanov, ki so jih ubili samo zato, ker so hoteli ostati pošteni Gorenjci.

Uradni razglas obveznicam delovne službe

Na podlagi poziva, ki ga je izdal Höherer SS- u. Polizeiführer im Wehrkreis XVIII, SS-Obergruppenführer u. General der Polizei Rösener, se morajo vse neporočene ženske v starosti 16—45 let javiti na vpisovanje in to na istih zglaševališčih, kakor so bila določena za moške.

Zglaševališča so bila objavljena v »Družinskem tedniku« 22. marca 1945.

Javiti so se morale 3. aprila ženske z začetno imensko črko A—G; 4. aprila ženske z začetno imensko črko H—L in N; danes 5. aprila se morajo javiti ženske z začetno imensko črko M, O, R, P, jutri 6. aprila se morajo javiti ženske z začetno imensko črko S, Š, Z, Ž.

Zglaševališča poslujejo v teh dneh od 7. zjutraj do 20. zvečer.

Vse pozvane ženske naj se javijo na zglaševališčih pravočasno, da se bo moglo vpisovanje gladko in čim hitreje opraviti. Javiti se morajo vse neporočene ženske navedenih letnikov razen tistih, ki so že v delovni službi.

Nov zatemnitveni čas. Do vštetega 8. aprila je zatemnitev obvezna od 20.25 do 6.20 ure.

Ure smo premaknili. V noči od 1. na 2. april, in sicer 2. aprila ob 2. uri zjutraj smo premaknili ure za eno uro naprej. Prešli smo v tzv. poletni čas.

Idrijčani! Idrijo je zadela huda nesreča. Pri bombnih napadih je ostalo brez strehe in brez vsega veliko število idrijskih rodbin. — Treba jim je takoj pomoči! Zato apeliramo na vse Idrijčane in vse njih prijatelje, kateri so imeli kdaj priliko poznati njih gostoljubje, da jim pomagajo bodisi z denarjem, obleko, perilom ali s čimer si bodi. Darove z označbo »za Idrijo« sprejema Socialna pomoč v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2/I, tel. št. 39-01, ček. rač. št. 16.580, oziroma Wolfova ulica 12/I. Dvakrat da, kdor hitro da!

Obvestilo hišnim posestnikom. Z odločbo šefa Pokrajinske uprave je dovoljen na dimnikarski cenik z dne 1. januarja 1945, povišek 50 procentov z veljavnostjo od 1. marca 1945 dalje. Vse sklenjene pogodbe se prilagodijo novemu ceniku.

Omejena uporaba avtov na bencinski pogon. Šef Pokrajinske uprave je odredil: 1. Od dne uveljavitve te odredbe je prepovedana uporaba potniških avtomobilov na bencinski pogon na področju mesta Ljubljane in za vožnje v kraje, ki so dosegljivi z železnico. 2. Izjeme od prepovedi iz točke 1. dovoljuje v posebno utemeljenih primerih nemški svetovalec za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani na predlog šefa Pokrajinske uprave. 3. Kršitelji te odredbe se kaznujejo po tozadevnih predpisih.

Pojasnilo o minimalnem delovnem času. Odredba šefa Pokrajinske uprave o obratovalnem času v trgovinskih lokalih, zasebnih zavodih in pisarnah ne spreminja predpisov Vrhovnega komisarja o minimalnem delovnem času. Da se tem predpisom zadosti, naj se

Potovanje v usodo

ROMAN * NAPISAL MARIJ SKALAN

Jeane se je z vzklikom zgrudilo na tla, njen konj pa je preplašen zdrvel dalje. Toda že v naslednjem trenutku je tudi Malgaš že začutil v svojih prsih skeleče bolečino. V glavi se mu je zvrtelo, izgubil je zavest in se sesedel poleg drevesa na tla. Zadela ga je bila Paulova krogla. Landec je planil k Jeanei in jo stresel. Ni se ne genila ne predramila. Iz rane na prsih ji je curljala kri. Za trenutek se je zastrmel v njeno voščeno bledo obličje, nato je pa malomarno zamahnil z roko in se dvignil. Izguba tovarišice ga očitno ni posebno prizadela, a mimo tega je moral misliti na mnogo važnejše stvari, kakor na Jeaneo. Duerov načrt se ni posrečil in zdaj je bil tudi on sam v smrtni nevarnosti, čeprav sta bila že dva nasprotnika izločena iz boja.

Dolgin je med tem divje streljal z levico v goščavo za knezom in princeso, a se je moral tudi sam prav tako skrivati pred svinčenkami knezovega samokresa. Hitro je doumel, da bi bilo nevarno zasledovati ju dalje. Skrivajoč se za debelo deblo stoletnega drevesa je med streljanjem zaklical Paulu v španščini:

»Pograbi knezova konja z glavnim tovorom in zbežil laz bom kril umik.«

Landec je brez obotavljanja izpolnil Duerin ukaz. Uvidel je, da je to edino pametno, kar moreta v tem položaju storiti. Glavno je plen. Knez in princesa lahko ostaneta. Zasledovati ju ne bosta mogla. Skočil je na svojega konja, zagrabil za uzde obe z dragocenostmi otovorjeni živali in se z njima zagnal v nasprotno stran goščave. Duero pa se je, še vedno streljajoč, umikal od debla do debla v isto stran, planil za grmovjem na prvega konja, ki ga je dosegel, in v nekaj skokih izginil, čeprav so mu mimo glave brnele knezove krogle.

Bitka je bila končana z zmago zločincev. Na pragozdnih tleh so ležale štiri žrtve: trije ljudje in en konj.

Trepečoč od groze in bolečine je planila iz goščave prva Ranoa. Ko je zagledala na tleh ležečega Vinka, je presunljivo kriknila in se skoraj nezavestna zgrudila k njemu. Kmalu nato je bil poleg nje tudi knez.

»Vinko! Moj Vinko!« je klicala princesa, se sklanjala nadenj in mu skušala dvigniti glavo. Mladenič je rahlo zadrhtel, zadihal in odprl oči. »Živi, živi...« je v neskončni radosti vzkliknila Ranoa.

»Kaj se je zgodilo?« je začudeno vprašal Vinko in se samogibno prijel za tilnik. Ko je odmaknil roko, je bila okrvavljena. Pogledal je kri in se zavedel vsega, kar se je zgodilo. »Kje so napadalci?« je vprašal.

»Moška sta pobegnila, Jeane pa je zadela obležala,« je povedala princesa.

»Moška?«

»Landec in še nekdo drugi.«

»Jose Duera...«

Vinko se je znova prijel za tilnik, glava mu je omahovala in zaman se je skušal dvigniti.

»Vode, vode!« je Ranoa zaklicala knezu.

Knez je odhitel k potoku in prinesel vode. Princesa je z namočeno ruto izprala Vinku rano. Ta ni bila nevarna. Strel mu je posnel samo kožo z lobanje. Izčistila mu je rano in jo prevezala.

»Ali boli?« je vprašala med solzami žalosti in sreče.

»Ne,« je odgovoril. »Saj ni nič. Samo onesvestil sem se.«

Poizkusil je vstati. Glava ga je bolela in v rani mu je kljuvalo, sicer pa je bil nepoškodovan. Dvignil se je in brez pomoči obstal na nogah.

»Zahvaljen bodi dobrotni Bog!« je vzkliknila Ranoa in se ga ljubeče oklenila. »Tudi če smo izgubili dragocenosti, samo da si ostal ti. Kaj bi počela brez tebe?«

Oklenil se je je in vsa duša mu je vztrepetala. Peklenski načrt zločincev se ni posrečil. Niso ga ubili, a tudi Ranoa in knez sta kakor po čudežu ostala živa. Samo večino dragocenosti so odnesli. Toda miru z njimi ne bodo imeli. Pri vsem, kar mu je bilo dragega, je tisti trenutek prisegel, da bo zasledoval Landeca in Duero, pa če bi moral za njima tudi do konca sveta. Bolelo pa ga je kesanje, da je Jeanei in Paulu Landecu po onem poizkušenem vlomu v zakladnico izkazal milost.

»V ječi bi ju morali pustiti, kjer bi med okostnjaki poginila,« si je dejal. »V tem primeru bi bilo opravljeno samo koristno delo v zaščito človeštva. Usmiljenje nasproti zločincem njihove vrste je zločin nad človeško družbo.«

Knez Iron Ravaevalo je med tem odhitel k oskrbniku, kamor sta mu nato sledila tudi Ranoa in Vinko. Preiskali so ga in ugotovili, da mu je krogla prebila prsa pod desno ramo. Iz male, komaj opazljive rane mu je počasi curljala kri, a srce mu je še vedno bilo, čeprav ga niso mogli obuditi k zavesti.

»Če ni prebita nobena važna žila in ne bo umrl zaradi notranje izkrvavitve,« je dejal knez, »ga bo še mogoče rešiti, čeprav je nevarno ranjen.«

»Bilo bi grozno,« je vzkliknila Ranoa, »če bi umrl. Kaj naj bi počela njegova žena sama v samoti brez njega? Moramo ga rešiti!«

Sklonila se je k njemu, mu prav tako skrbno kakor prej Vinku izprala in zavezala rane ter poskrbela za to, da ostane v varnem položaju.

Med tem Ranoinim delom je zaslišal Vinko izza rastlinja v bližini zamolklo ječanje. Stopil je tja in zagledal v krvi na tleh Jeaneo. Njen obraz je bil bled kakor vosek, samo na licih in na ustnicah so se poznali zdaj še bolj poudarjeni znaki rdečila. Tudi njene steklenče oči so izdajale da ji nihče na svetu ne more več pomagati.

Ko je zagledala Vinka, se je skušala z zadnjimi, pojemajočimi močmi dvigniti, a je takoj spet omahnila vznak. Samo z desnico mu je še mogla rahlo namigniti, naj se ji približa. Vinko se ji je sklonil prav do obraza.

»Kaj se je zgodilo z onima dvema?« je šepetajoče vprašala.

»Pobegnila sta z delom dragocenosti,« je povedal Vinko.

»Zakaj ju niste ubili?«

»Ni bilo mogoče.«

»Pustila sta me torej tu, naj umrem v samoti kakor divja zver,« je zastokala. »Preklela!«

»Ne boste umrli, Jeane,« je dejal Vinko, čeprav sam ni verjel tem svojim besedam. »Pomagali vam bomo in vse bo spet dobro.«

»Ne,« je odgovorila »Meni ne more nihče več pomagati. Končano je. In bolje bo tako. Kakšen smisel bi še moglo imeti moje življenje po vsem tem, kar se je zgodilo? Tebe sem izgubila za vselej, a brez tebe mi ni bilo rešitve. Vem, nisi mi verjel, da te zares ljubim, toda v teh zadnjih trenutkih življenja ti vendar ne morem lagati. Da, ljubila sem te. Od tistega dogodka pri jezeru sem bila popolnoma spremenjena in dala bi bila vse, samo da bi mogla izbrisati svojo preteklost in postati tvoja žena. Zdaj vem: zasanjala sem blazen sen, ki ga ni bilo mogoče uresničili. Moje življenje je bilo izgubljeno že mnoga leta prej, preden sem te srečala. Tisto, kar sem doživela, se ni dalo izbrisati. Morala bi se na novo roditi. Bila sem ničvredna ženska, ki se je najprej prodajala moškim za denar, potem pa jim nudila pomoč pri njihovih zločinih. Kljub temu je bil ta sen lep. Nekaj dni me je zazibaval v sončne privide, ki so bili morda najkrasnejši od vsega, kar sem doživela. Da, lepa in blažena je resnična, globoka in čista ljubezen. Hvala ti za ta sen. Ti si mi ga dal. Ti edini izmed vseh, ki sem jih poznala.«

»Sirota...« je vzkliknil in solze ganotja so se mu zaleskетale v očeh.

»Ko pa si mi tisti dan v celici povedal, da si se odločil za princeso, sem mahoma postala zopet tisto, kar sem bila prej: grda, pokvarjena, zločinska ženska. Vse moje bistvo je izpolnjevala samo še strast brezmejne ljubosumnosti in želja po krvavem maščevanju nad njo, ki te mi je vzela. Kajti takrat sem bila res še tako nespametna in sem mislila, da je le ona kriva vse moje nesreče. Zato sem terjala, da jo prepustita meni. Moja krogla naj ji prebije srce, ki hrepeni po tebi, sem sklenila. Pade naj, da s svojo krvjo ozdravi moje bolečine. Usoda je hotela drugače. Namesto nje sem padla jaz. Bog je obvaroval njo, ki je čista in poštena, in kaznoval mene, izgubljeno nečistnico in ničvrednico. Pokliči jo! Rada bi jo prosila odpuščanja. Tudi kneza pokliči! Preden umrem moram skleniti vse svoje račune. Vse, do zadnjega.«

Vinko je poklical Ranoo in kneza. Jeane se je zastrmela v princeso in nato dejala:

»Lepa je, prelepa...« Potem je z ginjenim glasom dejala: »Odpustite mi, princesa! Hotela sem vas ubiti, toda Bog vas je obvaroval in prav je tako. Ljubite Vinka, kajti on zasluži čisto in resnično ljubezen. Podajta si roke! Tako. Nebo naj blagoslovi vajino zvezo in jo osreči z vsem svojim bogastvom!«

»Hvala vam, Jeane!« je vzkliknila Ranoa ganjeno. »Vse vam odpuščam in tudi Vinko prav tako, mar ne?«

»Da, vse, vse...« je dejal.

»Ali imate še kakšno željo?« je vprašala princesa.

»Da,« je pritrdila Jeane, »eno željo imam. Okoli vratu imam obešeno svetinjico. Vzemita jo, in ko prideta v Evropo, poiščita v Parizu mojo mater, Germaine Langres, in ji jo izročita. Recita ji, da ji jo pošilja njena nesrečna hči Marianne Langres. To je moje pravo ime. Svoje matere sicer nikoli nisem ljubila s tisto ljubeznijo, kakor ljubijo otroci svoje roditelje, ker ji nisem mogla odpustiti, da me je rodila v takih okoliščinah, da iz mene ni moglo nastati nič drugega kakor to, kar je. Toda zdaj razumem, da je bila prav tako nesrečno bitje kakor jaz. Morda še bolj. Pozdravita jo in ji povejta, da sem umrla z mislijo na njo in s kesanjem v duši za vse, kar sem kdaj zagrešila. Ne povejta ji pa zakaj in kako sem umrla. Naj moli zame, če še ni pozabila moliti.«

Langresova je hotela sama seči po svetinjici, a bila je že preveč oslabljena, zato je to storila Ranoa namesto nje. Umirajoča pa je dejala:

»Paul Landec je zloglasni mednarodni zločinec Maurice Rigney, a Jose Duera še bolj zloglasni Juan Huesca. Oba zasleduje že dolgo policija skoraj vseh držav. Po načrtu, ki sta ga izdelala, hočeta s plenom dospeti do morja in potem z ladjo v Durban v Južni Afriki, od koder bi se vsaj za nekaj časa izgubila v notranjost, v Oranje ali Transvaal. Morate ju prehitetil«

Po teh besedah se je Langresova znova onesvetila in knez je nekaj trenutkov nato ugotovil, da je njeno srce za vselej nehalo biti. Vinko ji je s tresočo se roko sam zatisnil oči. Potem je dejal:

»Bila je velika zločinka, toda na dnu svoje duše je vendarle še ohranila iskrico dobrote. Če bi bila rojena in vzgojena v drugačnem okolju, bi mogla postati najpoštenejša ženska. Rigney in Huesca gotovo ne bosta umrla tako.«

»Da,« je pritrdila Ranoa. »Hotela me je ubiti, a vendar se mi smili. Nikoli ne bom pozabila teh njenih trpečih, žalostnih in prosečih oči. Vedno znova jih bom videla pred seboj.«

»Čudna so pota človeške usode,« je rekel knez. »Nekaterim posujejo dobrotni duhovi že zibelke s cvetlicami, druge pa obsodijo zli v najstrašnejše zlo in pogubljenje. Marienne Langres je bila žrtev razmer.«

»Kaj sedaj?« je vprašal Vinko, ko se je predramil iz svojih trpkih premišljevanj.

»Najprej se moramo vrniti k svetišču,« je dejal knez, »da spravimo na varno ranjenega oskrbnika in pokopljemo Langresovo. Med tem bomo premislili še vse ostalo.«

Vinko bi se bil najrajše takoj zagnal na konja in zasledoval roparja, toda uvidel je, da ima knez bolj prav, zato je odšel h konjem, ki so se bili že pomirili in se zadovoljno pasli po jasi ob potoku. Bili so še trije. Štiri, med njimi tudi onadva, ki sta bila otovorjena z večino dragocenosti, sta odpeljala Rigney in Huesca, peti je pa poginil zadet od razbojnikove krogle in je zdaj crknjen ležal na robu jase. Vinko jih je ujel in odpeljal tja, kjer je ležal ranjeni oskrbnik in kamor sta knez in Ranoa prinesla tudi mrtvo Langresovo.

Med dvema so napravili zasilno nosilnico, na katero so previdno položili oskrbnika, ki se še vedno ni osvestil, dočim so na tretjega privezali mrtvo dekle in krenili nazaj proti svetišču.

Kako vse drugačna je bila ta pot nazaj od one, ki so jo v rani zori nastopili proti morju. Koliko razburljivih trenutkov, nevarnosti in žaloiger je bilo med njima. Knez, Vinko in Ranoa so stopali molče poleg živali, pogreznjeni vsak v svoje mračne misli. Vinko je mislil na Jeaneo, kajti zanj je ostalo živo samo to njeno nepravo ime, in bilo mu je resnično hudo za življenje, ki se je izrodilo v izrodek, ko bi bilo moglo v drugačnem razvoju postati koristno človeški družbi.

»Ali sem tudi jaz kaj zakrivil nad njo?« se je vprašal. »Ne, moja vest je čista. Nič drugače nisem mogel postopati, kakor tako. Sama je dejala, da je bilo prepozno. Ne bi ji bil mogel več pomagati. Morda bi se bila ob meni res za trenutek dvignila, toda malo je verjetno, da bi se za stalno spremenila. Mimo tega: kako bi mogel stopiti z njo pred mater in pred druge ljudi? Prikrivati svetu njeno preteklost, trepetati neprenehoma, da jo kdo odkrije ali da jo celo izsledе in zapro? Ne, to bi bilo blazno. Prepozno sva se srečala, Jeane!«

Nekje v gozdu je pela neznana ptica žalostno pesem, kakor da toži nad Jeaneinim izgubljenim življenjem.

XVIII.

Doma so prenesli oskrbnika v posteljo in ga počasi spravili k zavesti. Knez, ki se je dobro razumel na zdravilstvo, mu je temeljito preiskal, razkužil, namazal in previl rano in dal obupani oskrbnici navodila za negovanje. Po končanem pregledu je izjavil, da ranjenec ne bo umrl, če se ne pridružijo nepredvidljive komplikacije. S tem ni pomiril samo njegove žene, marveč tudi Ranoo in Vinka, ki jima je bilo hudo misliti na to, da bi dobri služabnik izgubil življenje zaradi tega, ker je s svojo zvestobo in prisebnostjo obvaroval smrti princeso in s tem spremenil ves potek spopada z zločinci.

Nato so pokopali Langresovo. Vinko ji je sam skopal grob za svetiščem, a Ranoa ji je položila križec v sklonjeni roki in nato posula grob s cvetlicami. Vinko je pritrdil na preprosti lesen križ še napis:

»Tu sanja svoj zadnji sen Marianne Langres, nesrečno dekle iz Pariza.«

»Sanjaj v resnici!« je šepetal Vinko, ko je stal ob zasutem in s cvetlicami okrašenem grobu nje, ki je bila še pred nekaj dnevi njegova nevesta. »Naj ti Bog odpusti grehe in zablode, kakor sem ti jih jaz! Tako boš morda le našla tisto novo, čisto in vzvišeno življenje, po katerem si v svetlih trenutkih svoje duše hrepenela. Saj nisi bila prva in žal tudi ne zadnja. Ali ni tudi Marija Magdalena hodila vsaj del tvoji podobne poti, pa je nazadnje le našla vse razumevajočo in zato tudi vse odpuščajočo roko, ki jo je blagoslovila in dvignila celo med svetnice božje? Motiti se in grešiti je človeško.«

Tudi Ranoa ni čutila do pokojne ne sovraštva ne zaničevanja. Ona res ni poznala grehot in zablod velikega sveta, ki so Langresovo že mlado zastrupile s svojim vse uničujočim in vse razkrajajočim strupom, morda ji je pa prav zaradi tega bilo sovraštvo in obsojanje še toliko bolj tuje in neznano. V svoji čisti dobroti je poznala samo ljubezen in sočustvovanje. Vzrasla v nedotaknjeni prirodi, je bila sama prirodna, kakor cvetica v pragozdu, na jasi ali ob potoku.

Dalje prihodnjič

KULTURNI TEDNIK

Samomor Jugoslavije

Založba »Luč« je izdala za veliko noč knjigo »Samomor Jugoslavije«, ki jo je v nemščini napisal Slovenec dr. Danilo Gregorič, v slovenščino prevedel pa dr. Fran Zupan. Avtor je razdelil svoje delo v dva dela: v prvem prikazuje najvažnejše trenutke iz zgodovine Jugoslavije od leta 1918. do usodnega leta 1941., v drugem pa dogodke, ki so se zvrstili z bliskovito naglico ob koncu meseca marca do srede aprila leta 1941.

Prvi del obsega samo 47 strani in je namenjen zlasti tujcem a tudi mi najdemo v njem izredno veliko pojasnil na razna politična vprašanja, zlasti izza kulis dogajanj. Pričenja se ta uvodni del z zrušenjem avstrijsko-ogrske monarhije in z bojem za obliko in notranjo ureditev državnega sožitja Slovencev, Hrvatov in Srbov. V drugem poglaviu je prikazan končni nastanek kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nato sledi usodni Račićev zločin v narodni skupščini in položaj, ki je vodil do poskusa kralja Aleksandra po 6. januariu l. 1929. Po je bežnem opisu dogodkov po tem datumu sledi prikaz pada Stojadinoviča in sporazuma z dr. Mačkom 26. avgusta l. 1939.

Drugi del, »Razpad države« obsega ves nadaljnji prostor knjige do zaključka (str 173). Tu se nam odkrije, še bolj kakor v prvih poglavjih, usodna vloga masonstva v politiki Jugoslavije kakor tudi boj katerega je pričela proti njemu in Židom Cvetkovićeva vlada. V naslednjih poglavjih spoznamo masona generala Simovića, spremembe v Jugoslaviji po razpadu Francije, prve tesnejše stike z Nemčijo, obisk jugoslovanskih državnikov pri Hitleriu, igro pravoslavne cerkve, Simovićevo uvodno akcijo, pristop k trojni zvezi, zaroto proti Cvetkovićevi vladi, usodni 27. marec l. 1941., dogodke po prevratu, brezglavost novih osebnosti, odstavitev regenta, dogodke pred vojno, napad ter razpad in beg vlade v tujino. Knjigo zaključuje sedemnajsto poglavje: Vzroki in povodi.

Dr. Gregorič prikazuje snov večinoma iz lastnih virov in osebnih doživetij. V njej je zelo mnogo razgovorov, iz katerih moremo spoznati ne samo razvoj dogodkov, ampak tudi osebna mnenja tistih, ki so sodelovali pri usodnih dogodkih ter priklicali nad Jugoslavijo razpad in njegove naslednje. Tako more zbuditi zanimanje slehernega našega človeka in pojasniti marsikaj kar je vsaj večini Slovencev bilo doslej neznano. — Knjigo je lično natisnila tiskarna Merkur.

Lojze Zupanc: Mlini stoje... Lojze Zupanc je postal v zadnjih letih eden najplodovitejših slovenskih pisateljev. Izdal je že nekaj mladinskih knjig in šele nekaj mesecev po njegovem romanu iz umetniškega življenja (Vodnikova družba) smo dobili zdaj v Dobri knjigi njegov belokrajinski roman »Mlini stoje...« Pisatelj, ki je bil več let učitelj v Beli Krajini, nam prikazuje v tem svojem delu (241 strani) življenje ljudi ob Kolpi, v katerih osredju stoje mlinarji. Jedro vsebine je osebni, rodbinski in politični spor med Marinčevimi in Kraljičevimi, ki razdvaja tudi okolico, toda zaključi ga ljubezen, ki se vname med Marinčevim sinom in Kraljičevo hčerjo, da izzveni delo v pozitivnih akordih novega, mirnega in složnega življenja. Za to ospredje je postavil Zupanc kot ozadje več postranskih ljudi in njihovih usod ter vas kot kolektiv. Na ta način spoznavamo v romanu »Mlini stoje...« življenje na tej slovenski periferiji v zanimivi celoti zlasti še, ker je pisatelj postavil dogajanje v okvir zimskih časov: pomladi, poletja, jeseni in zime, kakor tudi množico lepih opisov pokrajine in narave. Mimo tega se je potrudil, da je dal govorici še lokalni narečni kolorit čeprav je koristnost nekaterih izrazov v takem leposlovnem delu morda dvomljiva. Zupančev novi roman sicer ne presega naših povprečnih izvirnih stvaritev ne po problematiki ne po globini, je pa nedvomno najkvalitetnejše dosedanje delo izpod njegovega peresa in lep dokaz plodne rasti.

Literarne nagrade Pokrajinske uprave. Dne 28. marca je podelil g. prezident gen. Rupnik štiri literarne nagrade Pokrajinske uprave za leto 1944. Podelitev se je izvršila na Pokrajinski upravi na slovesen način. Nagrajeni so: Dr. Alojz Gradnik za svoje pesniško delo (10.000 lir), dr. Stanko Majcen za novele »Bogar Mehe« (10.000 lir) in Emilijan Cevc za črtice »Preproste stvari (8.000 lir); razen tega je nagrajeno tudi delo pokojnega pesnika Fr. Balantiča na ta način, da se je ustanovila Balantičeva ustanova, iz katere bo nagrajen vsako leto na dan tragične pesnikove smrti pesniški prvenec.

Večer slovenske lirike. V zvezi s podelitvijo pokrajinskih literarnih nagrad je bil 28. marca v Drami recitacijski večer sodobnih pesnikov. Uvodno besedo je izpregovoril prof. J. Peterlin, nakar so nastopili pesniki: O. Župančič (»V brezglasje«, recitiral S. Jan), J. Lovrenčič (»Ob vrnitvi«, rec. S. Jan), A. Vodnik (Sveti Doroteji), J. Dular (»Mlin« in »Zvestoba«), M. Skalan (»Nezvesta žena«), V. Žitnik (»Naši zemlji«, »Na orlovem vrhu«), S. Bračko (»Kopalke«, »Iskrena pesem«, »Ljubezenska pesem«), S. Šali (»Marjetica«, rec. sam; »Prošnja mrtvega pesnika«, rec. M. Vera), A. Gradnik (»Pojoča kri«, »Obisk v taborišču na Rabu«, rec. M. Vera), P. Karlin (»Izpoved«, rec. M. Vera), Cvetko Golar (»Molitev«), V. Beličič (»Zora pomladi«, »Oktober«), A. Debeljak (»Pomladna vihra«), D. Ludvik (»Dekle z vrčem«, »Padlemu bratrancu«, rec. S. Jan) M. Šarabon (»Prvo srečanje«, »Dež«, »Sončni dan«), L. Stanek (»Večer pred pomladjo«, »Pesem kmečkega doma«), S. Šali (»Pozdravljam te, zemlja«, rec. M. Vera). Vmes je zapel operni pevec F. Langus Gerbičevo »Kam?« in Lajovčevo »Iskal sem svojih mladih dni«. Na klaviru ga je spremljal J. Osana. Polno gledališče je nagradilo nastopajoče s toplim priznanjem. ja

HUMOR

Najboljša pot

»Kako si spoznal svojo ženo?«

»Oženil sem se z njo!«

Profesorska

Profesor (ko so ga potegnili iz vode): »Vraga, šele zdaj sem se spomnil, da znam plavati.«

Očetov nasvet

»Drage hčerke, ve ste že odrasle in je že čas, da se omožite. A vam, dragi sinovi, vam dajem svoj očetovski nasvet: samo ženitve nikar!«

Vlovil ga je

»Slišal sem, da si v denarni stiski.«

»Jaz? Nasprotno!«

»Potem mi pa posodi sto lir!«

To je tisto!

Oče: »Zakaj se nočeš poročiti z gospodom Čopom? Njegova preteklost je neomadeževana in čaka ga še krasna bodočnost!«

Hči: »Že mogoče — samo njegova sedanjost je neznosna!«

Dvoumno

»Kdaj smem torej upati, da mi boste vrnili moj denar?«

»Vedno, gospod bankir.«

Profesorska

Kmet: »Prosim, kje se nahaja hranilnica?«

Profesor: »Tu naravnost, druga ulica na levi, hiša zidana v slogu zgodnje renesanse in s portalom poznega baroka.«

Dober učenec

»Gospod Novak, ne bom več poučeval vašega sina. Včeraj sem ga vprašal, kdo je napisal ‚Fausta', pa mi je odgovoril, da ga on ni.«

»Kolikor jaz vem, ga res ni on napisal!«

Komu se sme zaupati

V neki družbi so se pogovarjali, komu se lahko največ zaupa.

»Lažnivcu, ker mu nihče ne verjame, tudi če resnico govori.«

Od A do Z

»No, prijatelj, kako ti gre?«

»Preživel sem vse od A do Z.«

»Kako to misliš?«

»Od avtomobila do zapora.«

Raztresenost

»Zakaj se, gospod profesor, ki je sicer tako resen, danes tako smehljaš?«

»Iz raztresenosti. Dopoldne je bil pri fotografu in misli, da še zdaj sedi pred fotografskim aparatom.«

Ribničan v Ljubljani

V Ljubljano je prišel Ribničan in vprašal s svojim ribniškim naglasom nekega gospoda: »Kje pa je Kongresni trg?«

»Kaj? Tega ne veste? To ve v Ljubljani vsak osel.«

»Zato sem vas pa tudi vprašal.«

*

Ribničan je šel v neko trgovino in vprašal trgovca: »Kaj pa prodajate?«

»Oslovske glave.«

»Videti je, da ste jih dobro prodali, ker vam je ostala samo ena.«

Iz šole

»Kaj si bil danes vprašan?«

»Kje so Apenini, pa nisem znal odgovoriti.«

»Zakaj pa ne paziš, kam deneš svoje stvari?«

Ženske kot zdravnice

Iz stare zgodovine poznamo zgodbo o deklici Agnodiki, ki si je postrigla lase in oblekla moško obleko, da bi se učila zdravilstva pri znamenitem zdravniku Hierofilu. Prekršila je s tem postavo, ki je ženskam in sužnjem prepovedovala študiranje medicine, in je prišla pred sodišče. Toda Atenčanke so posegle vmes, izsilile oprostitev in zahtevale, da se zastareli zakon odpravi. Že takrat torej, tri sto let pred Kristusovim rojstvom.

Ta lepa zgodba spada najbrže v kraljestvo pravljic. Toda pater Martin je zapisal podoben dogodek, ki se je odigral okoli leta 1400. Na Krakovski univerzi se je neki slušatelj odlikoval po posebni marljivosti. Izkazalo se je, da je ta slušatelj — ženska. Ko so jo pred duhovnim sodiščem vprašali, iz kakšnega nagiba se je preoblekla, ko je vedela, da je to kaznivo, je priznala: iz ljubezni do znanosti. Zaprli so jo v samostan.

Nekaj stoletij pozneje je morala neka ženska plačati svojo častihlepnost po medicini z izgonom. To je bila Lozančanka Henrieta Fabrova, ki je kot Henrik Faber z odliko naredila kirurški izpit, šla v Napoleonovi službi v Španijo, padla v ujetništvo in šla po nalogu Špancev l. 1818. na Kubo kot zdravnica. Da odstrani vsak sum, je prosila svojo služkinjo, da bi se z njo na videz poročila. Toda ta jo je izdala. Tako so Henrieto-Henrika Fabra deportirali na Florido. Tam je pa smela delovati kot zdravnica in si je pridobila lepo premoženje.

V teku časa se je dogajalo, da so se ženske preoblekle v moške, da bi se mogle posvetiti zdravilstvu. Ena ženska pa je imela pogum odpovedati se tej prevari, ki bi ji bila olajšala pot: bila je to pionirka ameriških zdravnic: Elizabeta Blackwellova.

Leta 1845., ko je bilo 12 univerz odklonilo sprejem, se je končno smela vpisati na medicinsko fakulteto v Genovi, v državi New York. Študentka je zbujala v mestecu veliko spogledovanja. Kolegi so jo zelo spoštovali in ji zato nasvetovali, naj obleče moško obleko. Odklonila je. Šlo ji je za to, da bi ženskam končno utrdila pot.

Časi, v katerih so ženske smele biti zdravnice, se menjajo z razdobji, ko jim je bilo to prepovedano. Že Hipokrates imenuje celo vrsto zdravnic.

Tudi v poznejših časih najdemo vedno imena zdravnic in poročila o njih delu. Znana je Tortula iz salernske šole, ki je baje v debati s profesorji vse prekosila s svojo modrostjo. V svojih knjigah navaja recept za očesni prah, ki ga je dala nekemu starčku, ki je že 12 let nosil očala, in mu vrnila vid. Dokument iz 1321. leta potrjuje, da je Frančiška de Romana dobila od kalabrskega vojvode pravico izvrševanja medicine in kirurgije, po strogem izpitu, ki ga je prestala pred profesorji. Zadnja iz Salerna, o kateri vemo, da je diplomirala leta 1415., je bila Konstanca Calenda.

V Parizu je l. 1292. prakticiralo osem zdravnic. V Frankfurtu ob Maini je bilo v 14. in 15. stoletju petnajst zdravnic. Bile so zelo priljubljene, deležne so bile mnogih ugodnosti, še celo davkov jim ni bilo treba plačevati.

Med Nemkami, ki so v srednjem veku, izven samostanskih zidov izvrševale zdravilstvo, je najznamenitejša sv. Hildegarda iz Bingna. Imela je baje tako veliko zdravilno moč, da so vsi bolniki, ki so se zatekli k njej, ozdraveli. Njena medicinska in prirodoslovna dela pričajo o njenem velikem znanju in odličnem opazovalnem daru. Zbirko svojih receptov je razdelila na dva dela. Prvi vsebuje drage in komplicirane recepte za bogate ljudi, drugi preprosta zdravila za reveže.

Borba univerze proti vsem zdravilstva veščim ženskam, ki niso imele diplome medicinske fakultete, je vzrok, da so postale pozneje ženske zdravnice čedalje redkejši pojav. Doroteji Kristini Erlebnovi iz Quedlinburga je leta 1741. Friderik Veliki, ko so mu jo predstavili, milostno dovolil vpis na univerzo v Hallu. Toda takoj nato se je poročila z vdovcem s štirimi otroki in se posvetila svoji družini. Porabila je vsak prost čas za nadaljevanje študij celih 13 let. 1754. leta je šla v Halle, naredila izpite in promovirala.

Najvažnejše poglavje o ženski kot zdravnici se začne sredi preteklega stoletja. 11. marca 1850. so v Filadelfiji odprli prvo medicinsko visoko šolo za ženske. Sledila ji je vrsta visokih šol v New Yorku in Bostonu. Znamenita ameriška zdravnica Dr. Kate Campbell-Meadova poroča o tem: »Ameriške pionirke so kljub svoji prednici Elizabeti Blackwellovi naletele na zaprta vrata. Univerze so odklanjale sprejem, v bolnišnice niso dobile vstopa. Bile so prisiljene graditi si lastne univerze in bolnice. Petnajst let je prešlo, preden so se pojavile prve medicinke na evropskih fakultetah. Bile so to Rusinje in Curih je bil najgostoljubnejše mesto. Prvi Švicarki, ki sta v Švici začeli izvrševati prakso, sta Dr. Heim-Vöctlin in Dr. Anna Heer. Skoraj pol stoletja je trajalo, preden je ženska prodrla s svojo zahtevo po pravici študiranja in izvrševanja akademskih poklicev.

Danes je ženska kot zdravnica osvojila vse panoge medicine. Naravno je, da se največkrat specializira za ženske ali otroške bolezni. Najdemo pa jo tudi med predstojnicami klinik in bolnic. Gospe primarijke in gospe asistentke niso več redki pojavi, posebno ne v severnih državah. Mnoge vodijo materinske posvetovalnice in imajo kot šolske zdravnice na skrbstvenem polju bogato delovno področje. Imamo zobozdravnice in očesne zdravnice, raziskovalke raka in tuberkuloze. Znanstvenemu delu ženske v laboratoriju se ima medicina zahvaliti za marsikatero važno odkritje. Ženska kaže v operacijski dvorani svoje znanje.

Pravljica o Agnodiki je prenehala biti pravljica.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir.

Zelo fina rižota

Praži pol ure majhno, na precej debele rezine zrezano čebulo, 1 zrezan krompir, 1 zrezan korenček, malo petršilja in 1 malo žličko olja. Ko je vse to dobro prepraženo, dodaj dve žlički paradižnikove mezge, malo premešaj in zalij. Kuhaj to dve uri, večkrat premešaj in zalij po potrebi. V drugi kozici praži na maščobi drobno zrezano čebulo in ko ta zarumeni, stresi vanjo opran riž, ga praži pet minut, nato pa zalij s prej pripravljeno tekočino, in sicer skozi cedilo. Če si za zalivanje porabila že vso tekočino, dolij ponovno vode in pusti, da krompir, koren in čebula tako dolgo časa vro, dokler s to tekočino ne skuhaš riž.

Na koncu pretlači krompir, korenček in čebulo skozi sito, osoli in opopraj, dodaj rižu in serviraj. Riž naj bo bolj tekoč, da ga lahko ješ z žlico.

Z. B.

Varujte železne predmete pred prahom!

Skoraj splošno je prepričanje, da rjavi železo v dotiku z vodo. Toda železen sod, ki je stalno do vrha napolnjen z vodo, ne rjavi skoraj nič, ker ni v stiku z zrakom. Vlažen zrak je namreč tisto, kar povzroča rjavenje. Samó če je mokro železo v stiku z zrakom, ima možnost pritegovati nase kisik in iz te spojine ustvarjati rjo. Pri tem pa je zelo zanimivo, da je v prvi vrsti prah tisto, kar pritegnuje vlago, jo zadržuje in povzroča rjavitev.

Iz tega sledi, da morajo posebno kmetje, ki hranijo svoje železne stroje po skednjih, pod kozolci, po listnjakih itd., posvečati veliko skrb obvarovanju teh zdaj tako dragocenih in nenadomestljivih naprav pred prahom in s tem pred vlago in rjo.

ZALOŽBA »LUČ« — LJUBLJANA

RAZPISUJE

TRI NAGRADE ZA IZVIREN SLOVENSKI ROMAN ALI POVEST:

I. NAGRADA . . . . Lir 30.000.—
II. NAGRADA . . . . Lir 20.000.—
III. NAGRADA . . . . Lir 10.000.—

1. Delo mora obsegati vsaj 10 tiskanih pol.
2. Dogajanje romana ali povesti naj bo zajeto **iz življenja** našega človeka.
3. Nagrajeni pisatelj dobi poleg nagrade še običajen pisateljski honorar po tiskovnih polah.
   S podelitvijo nagrade in pisateljskega honorarja so odkupljene vse avtorske pravice.
4. Založba »Luč« si pridrži pravico, da prve nagrade ne podeli, če nobeno delo po njeni presoji ne ustreza v obeh glavnih ozirih, t. j. oblikovno in vsebinsko.
5. Založba »Luč« je pripravljena odkupiti tudi nenagrajena dela, če ji bodo ustrezala.
6. Če bi založba »Luč« smatrala, da nobeno poslano delo ni vredno tudi ne druge ali tretje nagrade, bo natečaj podaljšala, vendar v tem primeru nima pravice že vposlanih del odkupiti.
7. Rokopisi naj bodo tipkani v dveh izvodih in opremljeni z avtorjevo šifro. Ista šifra naj bo napisana na ovitku posebne, zalepljene kuverte, v kuverti sami naj bo pa navedeno avtorjevo ime in naslov.
8. Rokopise sprejema **založba »Luč« do 1. julija 1945.**

ZALOŽBA »LUČ« — LJUBLJANA,
BLEIWEISOVA CESTA ŠT. 13/III

Japonci o gobavosti

Le majhno je število bolezni, ki bi imele tako dolgo zgodovino in ki bi zapustile tako žalosten in strahoten spomin, kakor je gobavost.

Pri vsem tem je še dandanes neke vrste skrivnost za zdravniško vedo, zakaj, čeprav se sodobna fiziologija nagiba k naziranju, da gre za podedljivo ali pa prenosljivo bolezen, vendar še vedno ne vemo ničesar določnega o vrsti okužitve, ne o tem, kako pride v kri in kolikšna je inkubacijska doba.

Zdi se, da ima tudi gobavost, enako kakor sušica, nedoločno inkubacijsko dobo, toda brez določno opredeljenih značilnosti, na podlagi katerih bi mogli ugotoviti stopnjo okuženja.

Ta bolezen je bila nekdaj v Evropi, kamor so jo zanesli križarji, zelo razširjena. In če je dandanes le bolj redek pojav, moremo reči, da je znanost le malo pripomogla k njenemu izkoreninjenju.

Na dolgo in široko se je razpravljalo o njenem nastanku in prenašanju; toda v labirintu vraž in domnev si je zmerom bolj utirala pot trditev, da se ta bolezen stalno pojavlja v zvezi z uživanjem slane ribe. V zvezi s tem je razširjeno prepričanje, da jo je na evropskem severu zato manj, ker je protestantovska cerkev prepovedala svojim vernikom uživanje ribe. Neki mlad nemški zdravnik, ki ga je pred sedmimi leti poslala v Afriko »Družba za raziskovanje gobavosti«, je potrdil domnevo, da gre nagnjenost k nalezenju gobavosti vštric z uživanjem rib.

Mnogo govoric se širi — in marsikatere med njimi ne brez podlage — o neznosnosti naselij gobavcev, raztresenih v bolj ali manj oddaljenih gorskih krajih, kjer gobavci bedno životarijo, preživljajoč se z izkupičkom od prodanih predmetov, ki jih sami izdelujejo in ponujajo romarjem in popotnikom, v katerih je stud, ali bolje strah in previdnost, večja od usmiljenja; ali pa o tem, kako gobavci tavajo po gozdovih, kjer stikajo za užitnimi zelišči, da utešijo lakoto.

Meso uživajo najbrže bolj poredko, posebno pa še slano ribo, ki je za njih najnevarnejša jed.

Tako vodi tak način naravne izločitve brez nadzorstva do čedalje širšega razmaha gobavostnih naselbin, ki postajajo prava gnezda te bolezni in stalno ogrožajo vse one, ki pridejo z njimi v stik, dokler ne omahnejo, drug za drugim, v obcestni jarek.

Če je bilo težko razumeti zadržanje Japoncev do gobavcev v preteklih stoletjih, je popolnoma nerazumljiva ravnodušnost naših dni, posebno če jo primerjamo z uspehi, ki so jih dosegli v ostalih delih sveta.

Res je, da rešitev tega vprašanja, s človečanskega stališča, ni tako preprosta: ker je življenje gobavca (naj se že okoli potika ali pa doma ostaja) zelo bedno, je razumljiv strah in obup vsakega bolnika, čeprav nima morda nikakih drugih znakov okužitve kakor neznaten ekcem, ker takega bolnika takoj za zmerom pošljejo k zavrženim človeškim razvalinam, v bolnišnico za gobavce.

Na drugi strani pa je prav zaradi bednih razmer, v katerih mora životariti gobavec v današnjem sistemu, potrebno nekaj ukreniti. Država bi morala vsakemu bolniku zagotoviti primerno oskrbo. Šele tedaj bomo smeli pričakovati, da se bolezen ne bo več širila. In takrat bo nastal nov problem: ureditev družabnega življenja gobavcev. Splošno opazovanje, po katerem je pri teh bolnikih močno razvit spolni nagon, zahteva predvsem, da se pri njih strogo izvajajo zakoni evgenike: vsaj tako dolgo, dokler se točno ne ugotovi, da bolezen ni podedljiva.

The Japan Chronicle, Kobe (Japonska)

Umetno nadomestilo za kri

Za nadomestitev izgube krvi pri izkrvavitvah, ki so se prej vedno končale s smrtjo, imajo dandanes zdravniki čudovito sredstvo: transfuzijo krvi, prenos te življenjske tekočine naravnost iz ožilja dajatelja krvi, ali pa iz krvnih konzerv. Vendar ve vsakdo, da ni ta postopek brez vsakega tveganja, ker mora biti kri, ki jo vbrizgamo pacientu, iz ožilja človeka, ki pripada isti krvni skupini kakor on. V nasprotnem primeru bi nastale usodne komplikacije.

Toda ne glede na to je pogostno tudi pri manjših krvatitvah in krizah, ki jih zdravniki imenujejo ranski pretres ali protoplazmatičen kolaps, po opečenjih, okužitvah, zastopitvah, potrebno pazientu nadomestiti vsaj del za dihanje tako zelo potrebnih krvnih telesc. V takih primerih ne gre za popolno transfuzijo krvi, ampak za dopolnitev krvne plazme. Dovajati polno kri bi bilo v takih primerih celó prej škodljivo kakor koristno.

Še leta -1939. je bil položaj tak, da je manjkal ustrezajoči nadomestek za kri. Napravili so pa različne poskuse, katerih namen je bil zamašiti te vrzeli, in sicer z želatino in celó arabskim gumijem, kar je vodilo do vsaj delnih uspehov. Prav tako so v ta namen uporabili tudi živalsko beljakovino iz govejega seruma in ribjega lepa. Toda zadovoljivo se je rešilo to vprašanje, ki ni vprašanje nadomestila za samo kri kot tako, ampak le nadomestila za krvno plazmo, šele tedaj, ko je leta 1940. odkril profesor Wese smelo misel, da ni prav nobenega vzroka, da ne bi segli vsaj po skusno po snovne popolnoma tujih ali celó umetnih koloidih.

V sodelovanju s podjetjem I. G. Farben je nastal kmalu nato primeren preparat, »Periston« imenovan snov, ki je kemično oddaljeno sorodna znanim umetnim snovem, ni pa trdna tvarina, ampak beljakovini podoben koloid, ki pa sam ne povzroča nobenih beljakovinskih reakcij. Njegova velika prednost je v tem, da ostane v obtoku krvi dva do tri dni in ga prične telo šele nato izločati, s čimer poveča za tisti čas količino naravne krvne plazme v krvnem obtoku. Škodljivosti krvi ta preparat prav nič ne moti in prav tako tudi ne kvari nobenih drugih njenih lastnosti.

Krvavitev iz nosa

Pomladi slabotnim ljudem, posebno otrokom zelo rada iz nosa kri teče. Na lepem, ne da bi se bili udarili, začne kapljati iz nosnic. Žilica v nosni duplini se je odprla. Mnogi se tega zelo preplašijo, ker je toliko krvi in si ne vedo pomagati.

Predvsem naj oni, ki mu teče kri iz nosa, sede za mizo v enaki drži, kakor da bi hotel pisati. Ker mu je glava težka, naj si jo z eno roko podpre, s prsti druge naj pa močno stisne nosnici. V tej drži naj nekaj časa vztraja. Važno je, da se ne sme usekovati, ker tako samo vleče kri iz žile, odnosno iz nosnice. Kri, kateri ste na ta način preprečili izhod iz nosa, se strdi in napravi nekak zamašek za žilo. Če kri še bolj teče, napravite spredaj na vrat mrzel obkladek.

Včasih se kri le noče ustaviti; takrat je najboljše, če s tanko paličico stlačite v nosnico staničevinast trak in z njim zamašite nosnice odn. preprečite odtok krvi. Ni pa pravilno izplakovanje s slano vodo, ker voda sproti odnese kri, ki bi se strdila na rani, in onemogoča tvorjenje krvnega zamaška.

Beli kanarčki

Malo je znano, da je mogoče zelo vplivati na barvo kanarčkov z izbero njihove hrane. Če manjkajo hrani določene kemične primesi, zlasti vitaminu A sorodni karotinoidi, potem jim zraste po golitvi brezbarvno perje in kanarčki so čisto beli. Zanimivo je tudi, da nese pegatka, če ji manjkajo omenjene snovi, jajca s skoraj brezbarvnimi rumenjaki.

ANEKDOTE

Strokovnjakovo svarilo

Werner Siemens (1816.—1892.) je za nekaj tednov povabil v goste mlado, zalo nečakinjo in se je z njo rad razgovarjal in šalil v prostih večernih urah. Nekoč mu je mlada dama zaupala, da se nadeja na prihodnjem opernem plesu svidenja z gledališkim igralcem, ki bo, kakor vse kaže, kaj kmalu slaven mož; spoznala da ga je v neki družbi in zdaj pričakuje srečanja z njim z veliko napetostjo.

Stric pa ji svareče zažuga s prstom: »Prav, ljubo dete, a glej, da ne pozabiš ob tej priliki Ohmovega zakona: čim večja napetost, tem manjši odpor!«

Govedo brez protekcije

Knez Metternich je poročal cesarju Francu. Njegove pridušeno in tiho izgovarjane besede je podkrepljala samo na dvoru in okoli njega vladajoča tišina. To tišino pa je zdajci zmotil velik hrup na dvorišču. Začudena sta prisluhnila cesar in njegov kancler ter stopila k oknu, da bi videla, kaj pomeni tisti hrup. In glej: odtrgal se je bil vol in tekal brez cilja po dvornem dvorišču.

Cesar je smehljajoč se pokazal na vola in dejal: »To je prvo govedo, ki je prišlo na dvor brez protekcije.«

Dva osla

Državni kancler Kaunitz je nekoč predložil cesarju Jožefu II. nov zakonski osnutek, ki cesarju ni prijal. V svoji jezi je cesar pripisal: »Kaunitz je osel. Jožef II.«

Ko je potem prišel Kaunitz po odgovor, mu je cesar vrnil osnutek in mu naročil, naj na glas prebere njegovo pripombo. Kancler je črke naglo preletel in dejal: »Ne, veličanstvo, tega ne morem; bilo bi razžalitev veličanstva.«

Toda cesar je mislil, da se hoče Kaunitz le izviti, zato je vztrajal pri svoji zahtevi, nakar je kancler res prebral pripombo, lepo naglašujoč: »Kaunitz je osel, Jožef drugi.«

Cesar se je od srca nasmejal in svojo pripombo prečrtal.

Odrezava ženska

Ko je virtenberški vojvoda Karol, strog gospod, na nekem potovanju kosil v neki gostilni v Nagoldu, se je pripodil k njegovi mizi oblak muh in se pričel udeleževati njegove gostije. Vojvoda se je razjezil in dejal gostilničarki: »Tri sto vragov, serviraj vendar muham posebej!«

Gostilničarka se je priklonila, odšla in storila po njegovem naročilu. Ko se je vrnila, je dejala vojvodi: »Pogrnjeno je! Naj vaša visokost le ukaže muham, da sedejo!«

Trije začarani bratje

PO ČEŠKI PRIPOVEDKI PRIREDIL HOTIMIR V. GORAZD

V nekaj trenutkih je vse pogoltnilo morje, le Vojko in njegovi trije zvesti psi so še ostali na površini ter se obupno borili z valovi. Silni Trgaj je omagujočega gospodarja zagrabil z zobmi ter ga privlekel srečno na breg, kjer sta se jima pridružila še Lomi in Pozor. Vojko je rešil z ladje samo vrečico z zlatniki in Sinjino ogrlico, ostal je pa brez orožja. Deset dni so brodolomci že bodili po neznani deželi. Boriti so se morali neprestano z divjo naravo in ogromnimi kačami.

Napadale so jih divje zveri in povsod so prežali na nje divjaki, ki so se hranili s človeškim mesom. Nekega dne so počivali na nekem griču. Nenadoma se je zopet pojavila izpod oblakov golobica, ki je Vojku izročila belo pisemce, v katerem ga Sinja roti, naj se podviza, ker bliža se dan, ko mora izpolniti svojo prisiljeno obljubo in s tem rešiti čast kraljeve besede.

(Dalje prihodnjič.)

Izdajatelj: Karel Bratuša. — Urednik: Hugo Kern. — Za tiskarno Merkur: O. Mihalek.